

Transnationale Vissersbewegingen en de Politiek van de Mondiale Visserij
Proefschrift Samenvatting
By Elyse Noble Mills

De politiek van de mondiale visserij, waaronder het organiseren van de productie, distributie en consumptie van (zee)voedsel, is complex en omstreden. Door klimaatverandering en de mitigatie- en adaptatieagenda's is deze politiek bovendien nog gecompliceerder geworden. Omdat daarbij voortdurend nieuwe actoren, vraagstukken en initiatieven opduiken wordt het steeds onduidelijker wie wat, hoe en om welke redenen doet. Het is met name onduidelijk welke rol sociale bewegingen spelen binnen de politiek van de mondiale visserij. Dit onderzoek verkent deze onduidelijkheden en richt zich daarbij op twee transnationale bewegingen: het World Forum of Fisher Peoples (WFFP) en het World Forum of Fish Harvesters and Fish Workers (WFF). Het doel van dit onderzoek is om de politiek van vissersbewegingen directer te betrekken bij het wetenschappelijke en politieke debat. Deze verkenning richt zich op drie met elkaar verbonden analytische sferen: transnationale bewegingen die zich bezighouden met de politiek van de mondiale visserij; internationale politieke arena's waaraan bewegingen prioriteit geven en waarin ze opereren; en omstreden visserijkwesties die de worsteling en politieke agenda's van de bewegingen vormgeven. De onderzoeksvraag is: Waarom en hoe proberen transnationale vissersbewegingen de politiek van de mondiale visserij te betwisten en beïnvloeden?

De voedselprijzen crisis in 2007 en 2008 heeft bijgedragen aan een hernieuwde belangstelling voor de politiek van het mondiale voedselsysteem. Hoewel de aandacht voor agrarische vraagstukken en de rol van kleinschalige boeren en hun bewegingen hierdoor wereldwijd is toegenomen, blijven de perspectieven en bewegingen van kleinschalige vissers onderbelicht. Vissersbewegingen en hun politieke agenda's spelen echter een belangrijke rol in de hedendaagse visserijpolitiek, vooral op het gebied van rurale, agrarische en ecologische transformaties. Door dergelijke transformaties heeft de klimaatpolitiek een prominentere plaats gekregen in ontwikkelingsprocessen en -beleid, heeft het begrip 'ruraal' een bredere betekenis gekregen dan alleen 'agrarisch', en maken transnationale arena's van politieke twist de conventionele (nationale en lokale) onderzoeksgebieden van bewegingen relevant maar beperkt. Deze mondiale transformaties maken ook duidelijk hoe belangrijk het is dat sociale bewegingen buiten hun nationale grenzen gaan opereren en op internationale schaal uitbreiden. Door specifieke transnationale bewegingen zoals het WFFP en WFF te onderzoeken, krijgen we een concreter beeld van de dynamiek van zowel de mondiale context als de

visserijbewegingen. Specifiek kan onderzoek naar vissersbewegingen: 1) het terrein van de voedselpolitiek verbreden door niet uitsluitend te kijken naar land en landbouw, zodat vissers, visbestanden (vis, schaal- en schelpdieren) en visgronden (gebieden waar visserijactiviteiten plaatsvinden) te betrekken bij transformaties van voedselsystemen; 2) het debat over klimaatbeleid uitbreiden door te onderzoeken welke gevolgen maatregelen in verband met klimaatverandering hebben voor vissers en visserij; en 3) onderzoek naar en inzicht in visserijpolitiek versterken door de integratie van kennis, inzichten en alternatieven van vissers en hun bewegingen.

Dit onderzoek is gebaseerd op debatten over politieke economie en politieke ecologie en past een gelaagde benadering toe, waarin de sociaalecologische dynamiek van de visserijpolitiek centraal staat. Deze benadering omvat elementen van ecosocialisme en relaties van (zee)voedselproductie, de politiek van transnationale vissersbewegingen (TFM's) en de centrale rol van geschiedenis en onderlinge verbondenheid in de politiek. . In dit onderzoek is een wereldwijde etnografische benadering gehanteerd, geworteld in de principes van geëngageerd onderzoek en 'scholar-activisme', is dit onderzoek uitgevoerd met behulp van drie complementaire sets onderzoeksmethoden: archivaal, virtueel en in-persoon (AVI). Hiermee zijn zowel primaire als secundaire gegevens verzameld. Deze aanpak maakte het mogelijk om een groter transnationaal gebied te bestrijken en op meerdere plaatsen en tijdstippen gegevens te verzamelen. Deze aanpak komt voort uit een noodzaak om traditionele analytische benaderingen en methodologieën te heroverwegen, vanwege de huidige geglobaliseerde context waarin onderzoek tegenwoordig vaak wordt uitgevoerd.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat er drie verschillende maar overlappende golven van kapitalistische ontwikkeling in de mondiale visserij zijn geweest, namelijk de industrialisatiegolf (na 1900), de privatiseringgolf (na 1970) en de conservatiegolf (na 2000). Deze drie golven hebben gezamenlijk bijgedragen aan overlappende processen van uitsluiting in de visserijsector, waarbij kleinschalige vissers worden uitgesloten van hun traditionele zee- en binnenvisserijgebieden. Hierdoor worden zij in hun levensonderhoud bedreigd en worden hun rechten geschonden. Dit onderzoek toont in de eerste plaats aan dat deze overlappende processen van uitsluiting hebben bijgedragen aan zowel het op gang brengen als het voortduren van transnationale mobilisatie als het ontwikkelen van antikapitalistische strategieën van verzet. Ten tweede laat het zien dat de betrokkenheid van vissersbewegingen bij visserij-, voedsel- en klimaatpolitiek een cruciale katalysator is geweest voor interne capaciteitsopbouw en het vormen van productieve allianties met het maatschappelijk middenveld en intergouvernementele organisaties. Ten derde wordt duidelijk dat vissersbewegingen een

essentiële kritische stem laten horen in internationale politieke ruimten, door specifieke agenda's van regeringen en intergouvernementele instanties te analyseren en aan te vechten. Ten vierde blijken vissersbewegingen een sleutelrol te spelen bij het onder de aandacht brengen van de problemen en bedreigingen waarmee kleinschalige vissers wereldwijd worden geconfronteerd, door het ontwikkelen en uitdragen van een politieke boodschap die de status-quo uitdaagt en alternatieven biedt om een rechtvaardige visserij te bevorderen.